

питаннях воєнних злочинів та кримінального права, а також психологічна підтримка для збереження їхньої працездатності.

Список використаних джерел

1. Портал МВС України «Всі обласні управління Нацполіції України забезпечені новітніми 3D-сканерами для огляду місць бойових дій та фіксації російських ракетних атак». URL: <https://mvs.gov.ua/news/vsi-oblasni-upravlinnia-nacpoliciyi-ukrayini-zabezpeceni-novitnimi-3d-skenerami-dlia-ogliadu-misc-boiovix-dii-ta-fiksaciyi-rosiiskix-raketnix-atak>.

2. Офіс Генерального прокурора «Головне про воєнні злочини». URL: <https://war.gp.gov.ua/ Crimes.html>.

3. Служба безпеки України «Діяльність». – URL: <https://ssu.gov.ua/>.

4. Закон України Про Національну поліцію від 02.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

5. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>

6. Державне бюро розслідувань «Про бюро». – URL: <https://dbr.gov.ua/>.

7. Державне бюро розслідувань «Для ЗМІ/Новини». URL: <https://dbr.gov.ua/news/za-materialami-dbr-pidozru-u-derzhzradi-povidomleno-chinnomu-nardepu-yakij-zavdavav-shkodi-oboronozdatnosti-ta-informacijnij-bezpeci-ukraini>.

Гайчук Анастасія Сергіївна,

курсант факультету підготовки фахівців для підрозділів досудового розслідування Донецького державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

викладач кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ **Федорчак І. В.**

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ ПОКАРАНЬ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Система покарань є важливою складовою кримінального права, яка відображає політику держави щодо боротьби зі злочинністю та забезпечення правопорядку. У різних країнах підхід до визначення видів та цілей покарань може значно

відрізнятися залежно від правових традицій, культурних особливостей та соціально-економічних факторів. У даній роботі буде проведено порівняльний аналіз систем покарань в Україні та деяких зарубіжних країнах, зокрема США, Німеччини та Швеції [1, с.45].

Система покарань в Україні базується на положеннях Кримінального кодексу України (ККУ), який визначає види покарань, їх застосування та мету. Згідно зі статтею 50 ККУ, покарання є заходом примусу, що застосовується за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні кримінального правопорушення. Основною метою покарання є не тільки кара, але й виправлення осіб, що скоїли злочин, а також запобігання новим правопорушенням [2, с.45].

В Україні застосовуються такі види покарань:

- Позбавлення волі (від короткострокового до довічного);
- Штраф;
- Громадські роботи;
- Виправні роботи;
- Арешт;
- Конфіскація майна;
- Обмеження волі.

Важливим аспектом є те, що в Україні існувала смертна кара, яка була скасована в 2000 році, а замість неї введено покарання у вигляді довічного ув'язнення. Проте, на сьогодні триває дискусія щодо можливості відновлення смертної кари [3, с. 45; 4, с. 87].

Система покарань у Сполучених Штатах Америки є однією з найрізноманітніших у світі. США використовують комбінацію санкцій, яка варіюється в залежності від штату. Основними видами покарань є:

– **Смертна кара** – хоча смертна кара є законною в кількох штатах, вона є предметом гострих дебатів в США. Деякі штати відмовилися від її застосування, в той час як інші продовжують виконувати смертні вироки, зазвичай через смертельну ін'єкцію [5, с. 45].

– **Тюремне ув'язнення** – один із найпоширеніших видів покарання, що включає різні рівні безпеки: від мінімальної до максимальної. Тюремне ув'язнення може застосовуватися на різні строки, від кількох місяців до довічного ув'язнення без можливості умовного звільнення, залежно від тяжкості злочину [6, с. 123].

– **Пробація** – відстрочка виконання тюремного ув'язнення за умови виконання певних вимог. Це дозволяє засудженому залишатися в суспільстві під наглядом і з обмеженнями, які можуть включати носіння електронного браслету або періодичні перевірки [7, с. 77].

– **Штрафи та грошові санкції**– часто використовуються як додаткове покарання або як основна санкція за менш серйозні правопорушення. Величина штрафу залежить від виду правопорушення і може бути значною [8, с. 89].

Особливістю системи покарань в США є те, що кожен штат має право самостійно визначати покарання, що дозволяє значну варіативність у застосуванні санкцій. Наприклад, в штатах Техас і Флорида смертна кара залишається діючою практикою, в той час як інші штати, як Каліфорнія, давно відмовилися від її застосування.

У США особлива увага приділяється таким аспектам, як виправлення злочинців та їх реабілітація, однак система в'язниць часто критикується за порушення прав людини, переповненість та жорстоке ставлення до ув'язнених [9, с. 45].

Німеччина має одне з найпрогресивніших кримінальних правових систем у Європі. Вона орієнтується на реабілітацію засуджених, а не на помсту чи каральні заходи. Основними видами покарань є:

– **Позбавлення волі** (від 6 місяців до довічного ув'язнення);

– **Штрафи;**

– **Виправні роботи;**

– **Пробація;**

– **Виправно-трудові заходи.**

Німеччина зацікавлена у розвитку так званого «кримінологічного підходу», що передбачає зниження криміногенної активності через соціальні програми, терапевтичні заходи та реабілітацію ув'язнених. Основний акцент робиться на підтримку засуджених у процесі їхньої інтеграції в суспільство після відбування покарання [10, с. 45–47].

Важливою особливістю є те, що смертна кара в Німеччині була скасована ще в 1951 році, і замість неї застосовуються різноманітні форми позбавлення волі, зокрема довічне ув'язнення без можливості умовного звільнення [11, с. 120–122].

Порівняльний аналіз систем покарань в Україні та зарубіжних країнах виявив як спільні риси, так і суттєві відмінності в підходах до кримінального правосуддя. Усі ці

системи мають на меті забезпечення правопорядку та реабілітацію засуджених, однак застосовувані покарання та методи виправлення варіюються залежно від соціально-економічних, культурних та правових особливостей країн. В Україні, як і в більшості європейських країн, домінують гуманістичні підходи, що спрямовані на виправлення правопорушників, хоча значна увага потребує вдосконалення системи покарань та реформування пенітенціарної системи.

Список використаних джерел

1. Кузьмін І. О. Кримінальне право України, 2020, с. 45–47.
2. Кримінальний кодекс України. Київ: Юрінком Інтер, 2023. С. 45–48.
3. Герасименко С.В., Довгань В.В. «Правоохоронна діяльність в Україні: теорія і практика». Київ: Юрінком Інтер, 2021. С. 45.
4. Романенко О.М. «Конституційні основи діяльності Національної поліції України». Юридичний науковий журнал, 2022, № 3, с. 87
5. Харріс Т. Смертна кара в США: історія та сучасність. Вашингтон: Видавництво правових досліджень, 2020. С. 45.
6. Джонсон Р. Система покарань в США: структура та особливості. Нью-Йорк: Академія правових наук, 2018. С. 123
7. Вільямс А. Пробація та її ефективність в США. Бостон: Правова бібліотека, 2021. С. 77.
8. Браун П. Фінансові санкції як покарання в США. Чикаго: Юридична школа, 2019. С. 89.
9. Де Сото Х. (2018). *Реформа пенітенціарної системи США: історія та сучасність*. Нью-Йорк: Пенітенціарний інститут, с. 45.
10. Захарченко О.В. «Реформа поліції в Україні: виклики та перспективи». Вісник Академії правових наук України, 2023, № 2, с. 23–35.
11. Герасименко С.В., Довгань В.В. «Правоохоронна діяльність в Україні: теорія і практика», с. 120–122.